

Sněmovna v 1. čtení projednala státní rozpočet pro rok 2023 se schodkem 295 mld. Kč

26.10.2022 - Tomáš Weiss | Ministerstvo financí ČR

Sněmovna dne 26. října 2022 v 1. čtení projednala návrh státního rozpočtu na rok 2023 s příjmy 1 928 mld. Kč a výdaji 2 223 mld. Kč. Odhadovaný schodek státního rozpočtu by tak příští rok mohl dosáhnout 295 mld. Kč, tj. o 80 mld. Kč nižší než novelizovaný rozpočet na rok 2022. Ve střednědobém výhledu MF navrhuje schodek rozpočtu ve výši 280 mld. Kč pro rok 2024 a 260 mld. Kč v roce 2025.

„Rozpočtu na příští rok můžeme říkat protikrizový, válečný nebo solidární. Inflace bude i v příštím roce generovat další mimořádné výdaje v čele s vyššími důchody, sociálními dávkami a především zastropováním cen elektřiny a plynu. Vedle toho se rozpočet musí popasovat také s ryze válečnými výdaji, jako jsou dodatečné peníze na modernizaci naší armády či na diverzifikaci našeho energetického mixu a derusifikaci dodávek energií,“ vyjmenovává ministr financí Zbyněk Stanjura a dodává: *„S inflací nám samozřejmě vznikají i nové příjmy, především zavedením dočasné daně z neočekávaných zisků, kterou v souladu s návrhem Evropské komise budeme financovat vládní pomoc s cenami energií. Protože ale růst mimořádných výdajů akceleruje v důsledku války rychleji než růst příjmů, schválili jsme rozpočet se schodkem na míli vzdáleném od představy, se kterou jsem na ministerstvo financí přicházel. Jednoznačně jsme ale deklarovali, že v současné energetické krizi dostane záchrana občanů, veřejného sektoru i firem přednost před fiskální disciplínou, ke které se hned po odeznění dozvuků války musíme bezpodmínečně vrátit.“*

Srovnání státního rozpočtu 2023/2022 (v mld. Kč)

	Rozpočet 2022	Novela 2022	Rozpočet 2023	Rozpočet 2023/2022	Rozpočet 2023 / Novela 2022
Příjmy státního rozpočtu	1 613,2	1 678,3	1 928,0	314,7	249,7
Výdaje státního rozpočtu	1 893,2	2 053,3	2 223,0	329,7	169,7
Saldo státního rozpočtu	-280,0	-375,0	-295,0	-15,0	80,0

Hlavní změnou na výdajové straně je 100 mld. Kč odhadovaných na zastropování cen silové elektřiny na cca 6 Kč/kWh včetně DPH a cen plynu na cca 3 Kč/kWh včetně DPH pro maloodběratele. Na příjmové straně tuto položku kompenzuje mimořádný příjem 100 mld. Kč, který se skládá z windfall tax, tedy z mimořádného zdanění neočekávaných zisků velkých firem v energetickém a těžebním sektoru, petrolejářství a bankovníctví a z odvodu 100 % příjmů z prodeje elektřiny nad 180 EUR/MWh coby výsledku zastropování cen energií dle návrhu Evropské komise. Obě tyto položky se vzájemně ovlivňují a jsou tak pro účely rozpočtu uvedeny společně jako inkaso windfall tax. Všechny tyto mimořádné výdaje a příjmy jsou přitom velmi hrubými odhady zatíženými významnou měrou nejistoty, jak spolehlivě predikovat turbulentní vývoj spotových cen energií, který se zejména prostřednictvím Evropskou komisí navrženého 100% odvodu nadlimitních příjmů výrobců energií z neplynových zdrojů propisuje nejen do výdajové, ale i příjmové strany státního rozpočtu. Případný růst či pokles cen na trhu proto bude ovlivňovat obě strany rozpočtu stejným směrem.

„Pokud jde o zavedení daně z neočekávaných zisků, ministerstvo financí zde pracuje s očekávanými příjmy realisticky odhadnutými na celkem 100 miliard korun, ke kterým v nejbližší době schválíme patřičnou legislativu. Takový postup samozřejmě není ideální, nicméně dnes bohužel nežijeme v normální době, spíše na hraně krizového stavu kvůli vysokým cenám energií v důsledku ekonomické války, kterou s námi Putinovo Rusko bez debat vede,“ říká Zbyněk Stanjura a dodává: „Rád bych pro kritiky windfall tax zdůraznil, že tuto daň poprvé zavedla už v 80. letech britská konzervativní vláda Margaret Thatcherové. Není tedy ani žádnou novinkou, ani levicovým či socialistickým inženýrstvím, ale legitimním dočasným a mimořádným nástrojem doporučovaným Evropskou komisí už v březnu tohoto roku.“

Na výdajové straně rozpočtu 2023 jsou dalšími hlavními změnami oproti rozpočtu 2022 zhruba o 141,4 mld. Kč vyšší výdaje pro kapitolu Ministerstva práce a sociálních věcí, která bude muset i v příštím roce zabezpečit zvýšené výdaje státu na rostoucí sociální dávky pro ohrožené skupiny obyvatel a především na nové valorizace důchodů, na něž v příštím roce půjde meziročně o 93,1 mld. Kč více. Z toho zhruba 19 mld. Kč navíc představuje výchovné, tedy od ledna 2023 nově vyplácený příspěvek ke starobnímu důchodu ve výši 500 Kč měsíčně pro ženy za každé vychované dítě. *„Průměrný starobní důchod letos díky opakovaným valorizacím penzí přesáhl hranici 18 tisíc korun a příští rok poroste zhruba na 19,5 tisíce. Průměrně si tak důchodce oproti roku 2021 polepší o téměř 4 tisíce korun měsíčně, což považuji lidsky za správné, neboť na tuto skupinu obyvatel dopadá zdražování velmi tvrdě,“* říká Zbyněk Stanjura.

Další klíčovou výdajovou položkou je 22,7 mld. Kč navíc pro Ministerstvo obrany na nezbytnou modernizaci Armády ČR a rozvoj obranných schopností v kontextu pokračující agrese Ruské federace na Ukrajině. Rezort obrany tak bude v příštím roce hospodařit s celkovou částkou rovných 111,8 mld. Kč a poměr jeho výdajů k HDP tak v roce 2023 vzroste na 1,5 % z letošních 1,3 % s ambicí vlády zajistit nejpozději v roce 2025 výdaje na obranu ve výši 2 % HDP a plnit tím členský závazek Severoatlantické alianci. Významným výdajem rozpočtu je dále 17 mld. Kč navíc do systému veřejného zdravotního pojištění formou zvýšených plateb za státní pojištěnce, čímž transfer ze státního rozpočtu vzroste z letošních 124,8 mld. Kč na 141,8 mld. Kč ročně.

Oproti původně navrženému rozpočtu 2023 bylo napříč kapitolami doplněno 23 mld. Kč na růst platů ve veřejném sektoru, z toho nejvíce 12 mld. Kč pro Ministerstvo školství zejména na platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, 4,2 mld. Kč pro Ministerstvo vnitra zejména na platy příslušníků bezpečnostních složek a 2,3 mld. Kč pro Ministerstvo obrany zejména na platy vojáků. V rámci vládních jednání získá oproti původnímu návrhu rozpočtu prostředky navíc také Ministerstvo dopravy (+29 mld. Kč) zejména na investice do dopravní infrastruktury, Ministerstvo pro místní rozvoj (+5,5 mld. Kč) či Ministerstvo kultury (+4,1 mld. Kč).

V navrženém státním rozpočtu na příští rok dále bohužel rostou také náklady na obsluhu státního dluhu. Kvůli významnému nárůstu dluhu o 825,5 mld. Kč v minulých dvou letech musely být celkové výdaje kapitoly Státní dluh posíleny až na částku bezmála 70 mld. Kč. *„Volební rok 2021 v podání hnutí ANO, ve kterém již většina evropských zemí šlápla na brzdu, se Česko zadlužovalo vůbec nejrychleji v celé Evropě, jak potvrdil i NKÚ. Důsledkem toho je dnes další prodražování obsluhy státního dluhu, která už příští rok dosáhne 70 miliard korun a v následujících dvou letech dokonce 85, resp. 100 miliard korun, což je rovné zdvojnásobení tohoto výdaje za pouhé tři roky. To jsou peníze, které mohly být například použity na investice nebo ke zvýšení životní úrovně našich občanů,“* říká Zbyněk Stanjura a dodává: *„Akcelerující výdaje na splátky úroků z našich starých dluhů jsou varovným signálem, proč musíme bezpodmínečně dostát našemu předvolebnímu slibu snížit schodek veřejných financí co nejdříve pod 3 % HDP.“* Deficit veřejných financí by měl přitom podle aktuální rozpočtové dokumentace MF dosáhnout v příštím roce výše 3,5 % HDP a v dalších letech klesat na 2,7 % HDP v roce 2024, respektive až na 2,4 % HDP v roce 2025.

Na příjmové straně rozpočtu 2023 jsou dalšími změnami oproti loňskému roku o 55,6 mld. Kč vyšší odhadované příjmy z DPH (celkem 381,8 mld. Kč) díky ekonomickému růstu a zvyšování spotřebitelských cen. O 135 mld. Kč pak příští rok očekáváme vyšší inkaso na dani z příjmů právnických osob, a to zejména díky zavedení zmíněné windfall tax (celkem 257,2 mld. Kč), a o 26,1 mld. Kč více na dani z příjmů fyzických osob (celkem 134,7 mld. Kč). Meziročně zhruba o 6 mld. Kč nižší inkaso očekáváme u spotřebních daní v důsledku prodloužení snížené daně z motorové nafty o 1,5 Kč na litr po celý rok 2023, což vyvolá odhadovaný negativní dopad do státního rozpočtu ve výši 9,6 mld. Kč.

Celkové výdaje novelizovaného státního rozpočtu 2022
podle kapitol (v Kč)?

kapitola	schválený rozpočet 2022	novela SR 2022	výsledný návrh 2023	
301	Kancelář prezidenta republiky	398 387 465	398 387 465	431 517 595
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu	1 462 806 752	1 462 806 752	1 552 674 530
303	Senát Parlamentu	636 240 531	636 240 531	661 350 102
304	Úřad vlády České republiky	1 532 645 653	1 532 645 653	1 403 335 781
305	Bezpečnostní informační služba	2 120 190 270	2 120 190 270	2 227 190 270
306	Ministerstvo zahraničních věcí	8 431 068 101	8 751 068 101	9 999 525 244
307	Ministerstvo obrany	89 144 944 795	89 144 944 795	111 808 740 647
308	Národní bezpečnostní úřad	291 496 642	291 496 642	332 031 158
309	Kancelář veřejného ochránce práv	158 318 334	158 318 334	162 239 700
312	Ministerstvo financí	21 947 672 706	23 624 404 706	23 959 621 516
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	757 986 679 357	784 099 648 357	899 423 653 905
314	Ministerstvo vnitra	92 396 321 158	95 651 367 361	99 733 224 285
315	Ministerstvo životního prostředí	22 702 917 960	23 002 917 960	19 824 751 417
317	Ministerstvo pro místní rozvoj	28 576 464 059	31 326 464 059	22 548 519 295
321	Grantová agentura České republiky	4 669 819 125	4 669 819 125	4 657 413 025
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu	56 734 498 292	63 334 498 292	53 790 687 885
327	Ministerstvo dopravy	107 226 660 340	114 726 660 340	112 700 866 821
328	Český telekomunikační úřad	730 764 017	730 764 017	2 222 277 137
329	Ministerstvo zemědělství	58 649 515 450	59 689 515 450	57 446 751 119
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	249 476 945 264	251 859 602 949	263 863 032 191

334	Ministerstvo kultury	15 237 780 850	16 417 349 618	18 497 591 071
335	Ministerstvo zdravotnictví	17 979 836 706	22 626 760 960	15 592 522 966
336	Ministerstvo spravedlnosti	31 981 727 701	31 981 727 701	36 537 616 335
343	Úřad pro ochranu osobních údajů	160 431 506	160 431 506	189 695 700
344	Úřad průmyslového vlastnictví	203 310 666	203 310 666	232 509 280
345	Český statistický úřad	1 248 881 377	1 248 881 377	1 374 418 368
346	Český úřad zeměměřický a katastrální	3 616 053 492	3 676 053 492	3 905 601 998
348	Český báňský úřad	168 367 979	168 367 979	189 507 591
349	Energetický regulační úřad	287 169 827	287 169 827	306 643 922
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	245 063 537	245 063 537	273 353 093
355	Ústav pro studium totalitních režimů	185 660 709	185 660 709	193 808 789
358	Ústavní soud	230 827 184	230 827 184	241 412 885
359	Úřad Národní rozpočtové rady	23 775 531	23 775 531	26 286 994
361	Akademie věd České republiky	7 081 401 581	7 081 401 581	7 177 502 810
362	Národní sportovní agentura	4 604 366 271	5 104 366 271	6 908 296 695
363	Nejvyšší stavební úřad	0	0	0
371	Úřad pro dohled nad hospodařením polit. stran a polit. hnutí	31 525 193	31 525 193	33 383 441
372	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	66 475 410	66 475 410	74 917 734
373	Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře	22 048 101	22 048 101	23 319 886
374	Správa státních hmotných rezerv	2 537 924 271	2 537 924 271	3 778 578 416
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	458 870 085	458 870 085	472 955 196
376	Generální inspekce bezpečnostních sborů	473 466 158	473 466 158	519 503 730
377	Technologická agentura České republiky	5 664 987 717	5 664 987 717	6 327 572 010
378	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost	529 141 429	529 141 429	616 610 013
381	Nejvyšší kontrolní úřad	787 908 272	787 908 272	630 992 091
396	Státní dluh	49 966 880 286	53 966 880 286	69 966 880 286
397	Operace státních finančních aktiv	19 155 000 000	19 155 000 000	380 000 000
398	Všeobecná pokladní správa	225 017 873 807	277 703 161 212	359 733 256 425
celkem	1 893 241 111 917	2 008 250 297 232	2 222 954 141 348	

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/snemovna-v-1-cteni-projednala-statni-roz-48874>